

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Ансамбль

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
Народні інструменти:
«Баян», «Акордеон»

Курс	3-4
Семестр	5-8

Статус

Цикл загально-
професійної підготовки

ECTS	5,5
Годин	165
Практичні	98
Самостійна робота	67

Семестровий контроль

Залік, іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Заєць Віталій Миколайович доцент, кафедри баяна та акордеона, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ
e-mail	zaetsa@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу «Ансамбль» є професійна підготовка всебічно розвинутих, висококваліфікованих фахівців, які повинні оволодіти практичними вміннями та навичками гри в ансамблі в обсязі, необхідному для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-ансамбліста в концертно-виконавській, педагогічній та музично-просвітницькій практиці.

Предметом курсу «Ансамбль» є зміст та організація виконавської, зокрема, ансамблевої діяльності майбутнього викладача, артиста ансамблю, оркестру народних інструментів.

У процесі вивчення курсу «Ансамбль» пропонується вирішення наступного комплексу завдань:

- оволодіння професійними навичками ансамблевої гри;
- оволодіння різноманітним ансамблевим репертуаром;
- опанування навичками самостійної роботи над музичним твором;
- ознайомлення з принципом формування ансамблю;
- розуміння ансамблістами технічних можливостей, специфіки звучання різних музичних інструментів, єдності характеру музики та якості штрихів, принципів звуковидобування;
- вміння досягати творчої єдності в процесі спільногого виконання музичного твору, почутия ансамблю та вирішувати художньо-музичні завдання разом з іншими учасниками ансамблю;

- виховання почуття відповідальності перед партнерами, вимогливості до себе, виконавчої дисципліни;
- виховання творчої самостійності та ініціативності студента;
- розвиток артистичних якостей;
- створення репертуарного фонду та постійне його розширення для майбутньої творчої роботи;
- закріплення навичок отриманих у класі з фаху.

Матеріалом курсу є оригінальний ансамблевий репертуар, твори композиторів-класиків, романтиків, сучасних українських та зарубіжних авторів у перекладенні для ансамблю, обробки народних пісень і танців, твори естрадної музики.

У результаті вивчення дисципліни студент **повинен**:

Знати:

- основи теорії та методології формування виконавської майстерності артиста-ансамбліста;
- основні напрямки розвитку народно-інструментального ансамблевого виконавства;
- види ансамблів;
- основні принципи формування ансамблю;
- специфіку динамічного співвідношення звучання інструментів у певних видах ансамблів;
- можливості різних інструментів в ансамблі та особливості аранжування для різних видів ансамблів;

Вміти:

- досягати ритмічного узгодження в процесі ансамблевого виконавства;
- досягати рівної сили динамічних відтінків, певного тембрового забарвлення;
- оцінювати в процесі спільногого виконання гру партнера по ансамблю на образно-емоційному, метро-ритмічному та динамічному рівнях та співвідносити з нею свою гру;
- використовувати невербалальні методи спілкування з партнером у ансамблі; долати сценічне хвилювання;

Мати навички:

- сумісної ансамблевої роботи над єдиним способом артикуляційних прийомів, інтонації тощо;
- відчуття єдиного темпоритму, звукового балансу, штрихової єдності тощо;
- самостійної роботи над музичним твором, у тому числі опрацювання партій ансамблю, їх коригування, аналіз партитури;
- колективного читання нот з аркуша та транспонування;
- прискореного читання вертикальних і горизонтальних нотних структур;
- інтерпретації творів різноманітних стилів та жанрів;
- концертних виступів з ансамблевим репертуаром.

Ансамблева творчість та виконавство, максимально сприяючи особистісному всебічному і художньому розвитку, і здійснюючись безпосередньо в процесі сумісного музичного діяння, являється одним з найбільш пріоритетних принципів музичної педагогіки, глибинних соціокультурних процесів, які відбуваються на різних рівнях соціально-політичного, комунікативно-психологічного, інтелектуального, етико-естетичного та ін. розвитку людства.

Основним змістом поняття «ансамбль» є властивість спільноти, узгодженості, гармонії цілого і частки. Феномен ансамблю за визначенням, припускає присутність декількох елементів, що становлять деяке ціле. Узгодженість частин цього цілого і виникнення на його рівні нової якості, що характеризує цю єдність, є концептуальна основа ансамблю.

У мистецтві поняття ансамблю припускає наявність деякого художнього цілого, що виростає з погодженої взаємодії ряду елементів.

Принципою умовою досягнення цілісності в ансамблі є гармонійне поєднання усіх складових (часто контрастних), «сплав» декількох різних якостей, який породжує деяку спільність, що має нові, не існуючі раніше, тільки її властиві якості.

Категорія музичного ансамблю включає цілий ряд різних аспектів: темброво-фонічний, просторово-тимчасовий, структурно-жанровий, емоційно-психологічний, комунікативний, філософсько-естетичний, змістово-композиторський, виконавсько-інтерпретаційний, соціально-історичний. Найважливішими параметрами музичного ансамблю, зокрема, являються:

- 1) музика, призначена для ансамблевого виконання;
- 2) тип мислення;
- 3) кількісний і якісний склад учасників;
- 4) процес спільного спілкування за допомогою групового виконання музики;
- 5) умови ансамблевої взаємодії.

Музичний ансамбль є феноменом спільного існування і функціонування художніх явищ, що характеризує узгодженістю елементів між собою, гармонійною підпорядкованістю їх цілому.

Ансамблевий тип мислення принципово відрізняється від сольного, симфонічного, концертного або ж оперного. Вивчення його типологічної специфіки представляється нам актуальним і важливим завданням сучасного музикознавства.

У музиці поняття "ансамбль" є категоріальним, будучи особливим формально-змістовним комплексом кількісних і якісних характеристик художнього світовідчуття, мислення і взаємодії, що відноситься як до композиторської творчості, так і до виконавської діяльності і пов'язаний з виникненням – на основі подібної взаємодії декількох різних елементів – принципово нової, раніше не існуючої якості художньо-психологічної цілісності, відбиваючої риси гармонійної узгодженості, збалансованості при збереженні індивідуальних особливостей кожної складової цього цілого – характеру (особи), темbru і т. д.

Мистецтво ансамблевого виконання ґрунтуються на умінні виконавця поєднувати свою художню індивідуальність, свій виконавський стиль, технічні прийоми – з індивідуальністю, стилем, прийомами виконання партнерів, що забезпечує злагодженість і стрункість виконання в цілому. У зв'язку з цими завданнями викладання дисципліни повинно мати педагогічну і виконавську спрямованість. Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік
модулів і тем

Змістовий модуль 1.
Вивчення специфіки ансамблевої гри.
Формування специфічного виконавського слухо-моторного комплексу уявлень, навичок та умінь.

- Тема 1. Виявлення рівня професійної підготовки та творчих уявлень студента.
Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору
Тема 3. Робота над аплікатурою з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання. на етапі його розбору.
Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.
Тема 5. Специфіка музичної мови твору барокої доби.
Тема 6. Опанування вправ для подолання технічних складностей.

Змістовий модуль 2.
Робота над фактурою

Тема 1. Виявлення жанрових ознак тематичного матеріалу, робота над темпо-ритмічною організацією твору, утриманням єдиного темпу у поєднанні з виразністю іntonування та артикуляції.

Тема 2. Динамічний план твору, вивчення тонального плану, кадансів, кульмінаційних епізодів.

Тема 3. Вивчення метро-ритмічних особливостей твору.

Тема 4. Розробка вправ з метою подолання технічних складностей твору.

Тема 5. Аналіз структури, тематичного матеріалу сонати або її частини.

Тема 6. Опанування фактурних елементів творів сонатної форми.

Змістовий модуль 3.

Удосконалення навичок фахового багатопланового слухання

Вимовлення мікроструктури як першоджерела емоційно-образного відтворення цілісної музичної форми

Тема 1. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах класичного стилю.

Тема 2. Активізація образно-асоціативного мислення і уявлення.

Тема 3. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.

Тема 4. Робота над рішеннями виконавських задач в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму.

Тема 5. Самостійне опрацювання (читання з листа) творів.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали знаходяться в бібліотеці та надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні заняття	20
2.	Самостійна робота	20
3.	Академ-концерт	30
4.	Залік, іспит	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**»: студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи, проявив ініціативність та здатність творчо вирішувати завдання.

Оцінка «добре»: студент загалом опанував матеріал навчальної програми (приблизно в обсязі 75%), орієнтується у проблематиці курсу, брав участь у різних формах роботи, передбачених програмою.

Оцінка «задовільно»: студент опанував матеріал курсу в обсязі 30–50%, не виявив зацікавленості заняттями, неякісно виконував усні та письмові завдання, передбачені програмою.

Оцінка «незадовільно»: студенти не опанував матеріал курсу, не виконав обов'язкових форм роботи, не розуміє основний зміст та завдання курсу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев И. Викладання гри на баяні. К., 1957
2. Горенко Л. Работа баяниста над музычным твором. К., 1982
3. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяна. К.,
4. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяниста. К., 1933
5. Коцюба М. Деякі прийоми звуковидобування на баяні. К., 1984
6. Мірек А. Основи постановки акордеоніста. К., 1974
7. Паньков В. Гамм, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К., 1982

ІНШІ ДЖЕРЕЛА ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Youtube. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.youtube.com/?hl=ru>
2. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem
3. Torrent. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.utorrent.com/intl/ru/>